

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

15 mei 2000

VERSLAG

– van het Rekenhof –

**over het nazicht van de rekeningen van de NV HWP (Het Waterschei Project)
voor de periode van 6 december 1993 tot 31 december 1997**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
uitgebracht door de heer Stefaan Platteau**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Marc van den Abeelen.

Vaste leden :

de heer Joachim Coens, mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, de heren Johan De Roo, John Taylor ;

de heren Frans De Cock, André Denys, Stefaan Platteau, Marc van den Abeelen ;

de heren Mathieu Boutsen, Herman De Reuse, Roland Van Goethem ;

de heren Gilbert Bossuyt, Lucien Suykens ;

de heer Ludo Sannen ;

de heer Chris Vandenbroeke.

Plaatsvervangers :

de heer Gerald Kindermans , mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Eric Van Rompuy, Johan Weyts ;

de heren Freddy Feytons, Marino Keulen, Jul Van Aperen, Francis Vermeiren ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Jean Geraerts, Christian Verougstraete ;

de heren Guy Swennen, Robert Voorhamme ;

de heer Jos Geysels ;

de heer André-Emiel Bogaert .

Zie :

37-B (1999-2000)

– Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

INHOUD

Blz.

I.	Toelichting door mevrouw Kristine Bams, adjunct-auditeur bij het Rekenhof, en mevrouw Maria-Magdalena Van Beirendock, adjunct-auditeur bij het Rekenhof	4
II.	Antwoord van de heer Aerden, gedelegeerd bestuurder van de LRM, op de opmerkingen van het Rekenhof	6
III.	Antwoord van de minister op de opmerkingen van het Rekenhof	6
IV.	Vragen en opmerkingen van de leden	6

DAMES EN HEREN,

Uw Commissie heeft op donderdag 27 april 2000 het verslag besproken van het Rekenhof over het nazicht van de rekeningen van de NV HWP (Het Waterschei Project) voor de periode van 6 december 1993 tot 31 december 1997 (*Parl. St. Vl. Parl.*, 1999-00, nr. 37-B/1).

Namen verder deel aan de besprekingen :

De heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media ;

De heer Jaak Floridor, adjunct-kabinetschef van de minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media ;

Mevrouw Kristine Bams, adjunct-auditeur, Rekenhof ;

Mevrouw Maria-Magdalena Van Beirendonck, adjunct-auditeur, Rekenhof ;

De heer Theo Donne, financieel verantwoordelijke, LRM ;

De heer Aerden, gedelegeerd bestuurder, LRM.

I. Toelichting door mevrouw Kristine Bams, adjunct-auditeur bij het Rekenhof, en mevrouw Maria-Magdalena Van Beirendonck, adjunct-auditeur bij het Rekenhof

Mevrouw Maria-Magdalena Van Beirendonck stelt dat de NV HWP op 6 december 1993 werd opgericht door KS en KS Onroerend Goed. In 1994 werd deze participatie van KS/Mijnen overgenomen door de LRM. HWP kreeg het statuut van gespecialiseerde dochter van de LRM.

HWP is de vennootschap die het Fenixproject coördineert. Dit project bestond uit vijf onderdelen. Er werd gedacht aan de uitbouw van een winkelcentrum, een bungalow- en aquapark, een ontspanningsdorp (Oud België), een tuincentrum en een golfterrein. Met vijf privé-aandeelhouders werd per projectonderdeel een aparte projectvennootschap opgericht. HWP zou deze projectvennootschappen voor maximaal 750 miljoen frank kapitaliseren. De maximuminvestering waarin HWP voorzag voor het Fenixproject bedroeg 1,950 miljard frank.

I.1. Kostenplaatje

HWP werd opgericht met een kapitaal van 1.250.000 frank. De LRM heeft een kapitaalverhoging van 300 miljoen frank doorgevoerd waarvan 266 miljoen frank werd volgestort. HWP heeft bijgevolg een volstort kapitaal van 267.250.000 miljoen frank.

De LRM heeft in 1997 een lening toegestaan van 16,3 miljoen frank aan HWP.

Uit de boekhouding blijkt dat HWP tot en met 1997 ongeveer 275 miljoen frank heeft uitgegeven. De grootste onkosten vonden plaats in 1996 en hadden betrekking op de aankoop van de gronden van de gemeenten Genk en As. HWP moest de gronden in eigendom hebben om een bouwvergunning te kunnen krijgen. In de aankoopakten was wel een clause opgenomen die bepaalde dat HWP 90 percent van de aankoopprijs of 170 miljoen frank kon recupereren indien het Fenixproject niet zou worden gerealiseerd. Voorts vormden ook de personeelskosten jaarlijks een belangrijke uitgavenpost. Het eerste jaar werd ook een groot aandeel van de kosten aan adviezen besteed.

Sinds 1997 zijn de kosten opmerkelijk gedaald. Dit is te verklaren door het feit dat het Sociaal Economisch Comité voor de Distributie (SECD) in 1996 een eerste negatief advies uitbracht over een socio-economische vergunning en door het feit dat de leden van het Fenixteam intussen bijna allemaal gepensioneerd zijn.

I.2. Het uitsterven van het project

Op 3 juli 1996 bracht het SECD een eerste negatief advies uit. Dit negatief advies werd door de Raad van State geschorst, zodat in de loop van 1997 een tweede aanvraag werd ingediend. Uiteindelijk gaf het SECD op 20 januari 1998 voor de tweede maal een negatief advies voor de socio-economische vergunning. Dit hield in dat het Fenixproject op sterven na dood is.

Ook de afwikkeling van het Fenixproject zal nog de nodige kosten met zich meebrengen. De overheid heeft immers het zogenaamde politieke risico op zich genomen. Dit betekent dat de kosten die de investeerders en/of projectmaatschappijen hebben gemaakt in het kader van het project, worden terugbetaald door de overheid op voorwaarde dat ze voorafgaandelijk en schriftelijk werden goedgekeurd. Naar aanleiding van het tweede negatieve advies komt de problematiek van de uitvoering van het politiek risico naar boven. Hierdoor nemen de

overeenkomsten die met de privé-partners werden gesloten in belang toe.

I.3. Het politiek risico : contractuele bepalingen en de uitvoering ervan

– Overzicht overeenkomsten

Met elke privé-partner afzonderlijk werd een samenwerkingsovereenkomst gesloten. Momenteel zijn de artikelen 2.1 en 2.3 van cruciaal belang. Artikel 2.1. bevat de opschortende voorwaarden : er wordt bepaald welke vergunningen op welke data moeten worden verkregen. In artikel 2.3 zit het zogenaamde politieke risico vervat. Dit betekent dat bij niet-ervulling van de opschortende voorwaarden de kosten die de investeerder maakte in het kader van het Fenixproject, worden terugbetaald door Mijnen/HWP op voorwaarde dat ze voorafgaandelijk en schriftelijk werden goedgekeurd door Mijnen/HWP.

Op de samenwerkingsovereenkomst volgde een aanvulling waarin onder meer de oprichting van de projectvennootschap wordt geregeld en het politiek risico wordt uitgebreid. Niet alleen de kosten die door de investeerders werden gemaakt, maar ook die van de projectvennootschap worden terugbetaald indien de nodige vergunningen niet tijdig worden verkregen.

De data waarop de vergunningen moeten worden verkregen, werden meermaals verlegd. Dit gebeurde door middel van aanpassingen aan de samenwerkingsovereenkomst.

In een vrijwaringsovereenkomst tussen de LRM en Mijnen wordt bepaald dat de LRM instaat voor de financiële last van Mijnen bij niet-ervulling van de opschortende voorwaarden.

In het kader van het bungalow- en aquaparkproject (BA-project) werden nog vier bijzondere overeenkomsten gesloten die een weerslag kunnen hebben op het kostenplaatje. Naast bovenvermeld politiek risico zijn aan de niet-ervulling van de opschortende voorwaarden nog de volgende specifieke risico's verbonden. Stadium kan zijn aandelen in Stadium Fenix aan KS/LRM verkopen, die verplicht is deze aan te kopen tegen nominale waarde. BA Invest kan zijn aandelen in BA-project aan KS/LRM verkopen die verplicht is deze aan te kopen tegen nominale waarde. In uitvoering van de bijzondere overeenkomst van 20 mei 1995 kan iVKV een successfee van 44 miljoen frank vragen aan HWP indien zij een nieuwe mede-investeerder/operator voor het Fenixproject vinden.

Momenteel blijkt dat er problemen rijzen zowel bij de opstelling als bij de uitvoering van deze overeenkomsten.

– Opstelling van de overeenkomsten

De aanpassingen van de overeenkomsten gebeurden niet altijd rechtsgeldig. De verkeerde rechtspersoon of niet alle betrokken partijen ondertekenden, regels van handtekeningbevoegdheid werden niet nageleefd, verlengingen gebeurden laattijdig of stilzwijgend. De rechtspersonen LRM/HWP en Mijnen worden door elkaar gebruikt als zijnde dezelfde. Bij de uitvoering van artikel 2.3 wordt het risico dat aan het project verbonden is, volledig bij de overheid gelegd. Niettemin genieten de privé-partners/meerderheidsaandeelhouders wel het grootste rendement bij het welslagen van het project.

De diverse partijen maakten meermaals vage veronderstellingen die niet altijd duidelijk in de overeenkomsten tot uiting kwamen. Dit leidde tot verschillende interpretaties van de diverse contracten. Algemeen kan worden gesteld dat de overeenkomsten vrij onzorgvuldig werden opgesteld.

– Uitvoering van de overeenkomsten

In uitvoering van artikel 2.3 werden een aantal onduidelijke aanspraken ter goedkeuring voorgelegd. Er bestond zeer veel discussie over de vraag welke kosten nu effectief kunnen worden beschouwd als zijnde goedgekeurd. In dit verband werd vastgesteld dat de aanspraken vaak aan de verkeerde rechtspersoon werden gericht. In het begin werden kosten in hoofdzaak goedgekeurd door leden van het Fenix-team, zonder enige tussenkomst van de leden van de raad van bestuur. Later gebeurde de goedkeuring door de directeur-generaal die echter ook beslissingen nam boven de toegestane limiet. Voorts rijzen problemen voor kosten die werden besproken op een raad van bestuur van een projectvennootschap waar afgevaardigden van HWP zetelden, voor beslissingen genomen in het overlegcomité, voor kosten gemaakt door HWP en doorgerekend aan de projectvennootschappen. Blijkbaar werden ook mondelinge akkoorden gesloten. Niet alle kosten werden voorafgaand goedgekeurd. Er waren bijvoorbeeld herzieningen nadat uitgaven werkelijk hadden plaatsgevonden.

Er kan bijgevolg worden besloten dat de goedkeuringen niet altijd voorafgaandelijk en schriftelijk zijn gebeurd. Er resten nog heel wat onduidelijkheden die vaak veroorzaakt worden door stilzwijgen-

de, vage veronderstellingen en mondelinge akkoorden.

I.4. Stand van zaken

Eerst werd getracht tot een akkoord te komen met de investeerder van het winkelcentrum, aangezien dit het grootste projectonderdeel vormde. Dit is niet gelukt. Vervolgens heeft men onderhandelingen gestart om met alle partijen tot een dading te komen. Intussen is men hierin geslaagd.

II. Antwoord van de heer Aerden, gedelegeerd bestuurder van de LRM, op de opmerkingen van het Rekenhof

De heer Aerden verduidelijkt dat het dossier operationeel is afgesloten, aangezien een dading werd getroffen met alle partners. De LRM heeft hierbij haar aandeel in de projectmaatschappijen verkocht aan de partners. De spreker deelt mee dat er wel een geheimhoudingsclausule werd geëist door de partners, en dat deze geheimhoudingsclausule werd goedgekeurd door de raad van bestuur van de LRM.

De heer Aerden deelt mee dat er enkel een juridisch geschil rest voor de Raad van State, waarbij de partners Stadium en Florina het tweede negatief advies van het SECD betwisten, evenals het KB waarin de samenstelling van het SECD wordt gewijzigd en de nieuwe leden worden benoemd. Wanneer dit KB nietig wordt verklaard door de Raad van State, impliceert dit dat ook het tweede negatief advies nietig wordt verklaard.

De heer Aerden wijst erop dat men in dit dossier met een zeer ingewikkelde juridische structuur wordt geconfronteerd. KS heeft de vennootschap HWP opgericht. Vervolgens heeft NV Mijnen de plaats ingenomen van KS. Nadien heeft de LRM de vennootschap overgenomen. De contracten die in 1993-1994 met de verschillende partners werden afgesloten, werden ondoorzichtig opgesteld en zijn voor interpretatie vatbaar. Dit gaf aanleiding tot betwistingen, zo stelt de spreker.

In verband met de personeelskosten merkt de heer Aerden op dat personeel van NV Mijnen in het project HWP is geplaatst. Aangezien deze mensen hun tijd hebben uitgedaan tot aan de pensioenge-rechtigde leeftijd, hebben ze geen extra kosten veroorzaakt. Ze werden betaald door HWP, in plaats van door NV Mijnen. Dit heeft de financiële positie van HWP negatief beïnvloed.

De spreker deelt mee dat de raad van bestuur van de LRM zeer tevreden is dat dit dossier wordt afgesloten.

III. Antwoord van de minister op de opmerkingen van het Rekenhof

De minister antwoordt dat dit niet het meest geslaagde reconversiedossier is, maar benadrukt dat men het verleden niet door de bril van het heden mag bekijken. Hij wijst erop dat heel België in 1993 een negatieve economische groei kende, en dat dit het project ongetwijfeld heeft beïnvloed. Bovendien werd dit project en het politiek risico door zowat heel politiek Limburg en door de Vlaamse overheid gedragen. Volgens de minister moet men nu een lijn trekken onder het verleden, en lessen trekken uit de opmerkingen van het Rekenhof. Het stemt de minister hoopvol dat uit het verslag van het Rekenhof blijkt dat de boekhouding sinds 1997 nauwkeuriger wordt gevoerd. De minister gaat ervan uit dat de verrichtingen die in het verleden zijn gebeurd op basis van mondelinge toezeggingen en mondelinge instructies te goeder trouw waren. Hij beseft wel dat het zeer moeilijk is om a posteriori te controleren of deze gelden wel rechtmatig werden aangewend.

IV. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer Stefaan Platteau vraagt in welke reserve werd voorzien voor het nog hangende geschil bij de Raad van State. De heer Aerden verduidelijkt dat het gaat om een geschil van de partners voor de Raad van State. De LRM is hier niet bij betrokken. De relatie tussen de LRM en de partners is beëindigd, aangezien een dading werd bereikt.

De heer Stefaan Platteau stelt vast dat de vooropgezette doelstellingen niet werden bereikt. Voorts is er volgens de spreker sprake van een onzorgvuldig gevoerde boekhouding, maar werd er geen fraude of grove nalatigheid vastgesteld. Volgens de spreker wist de overheid niet dat er een politiek risico bestond. De spreker stelt voor een lijn te trekken onder het verleden, en de nodige conclusies te trekken voor de toekomst, tenzij er nog iets aan de oppervlakte zou komen.

De heer Johan De Roo vraagt of het juist is dat de gemaakte kosten oplopen tot 156 miljoen frank. Hij komt tot dit bedrag door de 120 miljoen frank die nog kan worden gerecupereerd, af te trekken van het bedrag van 276 miljoen frank. De minister antwoordt dat deze rekenwijze correct is.

De heer Johan De Roo vraagt of deze kosten enkel betrekking hebben op het Fenixproject, of ook op het voetbalstadion.

De heer Aerden verduidelijkt dat het gaat om de personeels- en werkingskosten van HWP, maar dat de dading niet is inbegrepen in deze kosten.

De heer Johan De Roo repliceert dat het belangrijk is dat het Parlement een beeld krijgt van de kosten van de dading. Hij is van oordeel dat de dading niet in gesloten, maar in openbare zitting moet worden besproken, aangezien ze betrekking heeft op Vlaamse overheidsmiddelen.

De minister benadrukt dat er een geheimhoudingsclausule werd gesloten. Hij vraagt het Rekenhof om juridisch-technisch na te gaan in welke mate deze geheimhoudingsclausule ook geldt voor het Parlement. Hij belooft hierover een gesprek te voeren met de voorzitter van het Rekenhof, en vraagt of mevrouw Van Beirendonck en mevrouw Bams hierover voorafgaandelijk een nota kunnen bezorgen. De minister stelt dat hij in elk geval wil vermijden dat het dossier opnieuw wordt geopend. Hij vindt het belangrijk dat er een dading werd bereikt, en dat het dossier is afgesloten. Hij gaat ervan uit dat het Rekenhof vragende partij is om na te gaan of de van toepassing zijnde regels werden nageleefd.

Voorts antwoordt de minister dat hij als minister van Economie niet op de hoogte is van de inhoud van de dading. Hij wijst erop dat de Vlaamse overheid de bestuurders van de LRM heeft benoemd, maar dat deze vervolgens de verantwoordelijkheid van de Vlaamse overheid hebben overgenomen. Volgens de minister worden de laatste tijd in het economisch proces steeds vaker procedures als geheimhoudingsclausules afgesproken tussen de partijen. Hij heeft hier begrip voor, aangezien het uitlekken van een dading gevolgen kan hebben voor de beurskoersen van beursgenoteerde bedrijven. Het lijkt de minister wel aangewezen dat de Subcommissie voor Financiën en Begroting onderzoekt wat de positie van het Parlement is bij dergelijke procedures.

De heer Marc van den Abeelen, voorzitter, merkt op dat er in België geen wettelijk kader bestaat voor non-disclosure agreements. Dit zijn afspraken, bijvoorbeeld dadingen, waaraan een boete wordt verbonden indien er informatie over de afspraak openbaar wordt gemaakt. Aangezien dit slechts een verbintenis is tussen de partijen onderling, moet men zich volgens de spreker afvragen of het Parlement wel wordt gebonden door non-disclos-

ure afspraken van een geprivatiseerde raad van bestuur, hoewel die overheidsmiddelen ter beschikking heeft. Het lid pleit voor een wetgevend initiatief waarin dergelijke afspraken zowel ten aanzien van de privé-partners als ten aanzien van de overheid worden geregeld.

De heer Stefaan Platteau stelt dat er precedents bestaan. Hij verwijst naar het MOX-dossier, waarbij de Belgische Staat contracten afsloot voor de verwerking van uranium en plutonium, dat eveneens vertrouwelijke clausules bevatte. Niettemin werd volgens de spreker de inhoud van de clausules meegedeeld aan een parlementaire commissie.

De verslaggever,

Stefaan
PLATTEAU

De voorzitter,

Marc
VAN DEN ABEELLEN